

Bureau Waardenburg bv Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

NOTITIE

Gemeente Berg en Dal
Dhr. C. van der Ree
Postbus 20
6560 AA Groesbeek

DATUM: 28 november 2017
ONS KENMERK: 17-0745/17.08446/AnKar
UW KENMERK: -
AUTEUR: M.A. Karels BASc
PROJECTLEIDER: ir. G. Hoefsloot
STATUS: Versie 1.0
CONTROLE: ir. G. Hoefsloot

Quick scan beschermde soorten Rijlaan, Groesbeek

Gemeente Berg en Dal is voornemens om aan de zuidzijde van de Rijlaan te Groesbeek een vrij liggend fietspad aan te leggen. Bureau Waardenburg heeft op basis van een oriënterend veldonderzoek (d.d. 14 november 2017) en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor het onderdeel soortbescherming.

Conclusie

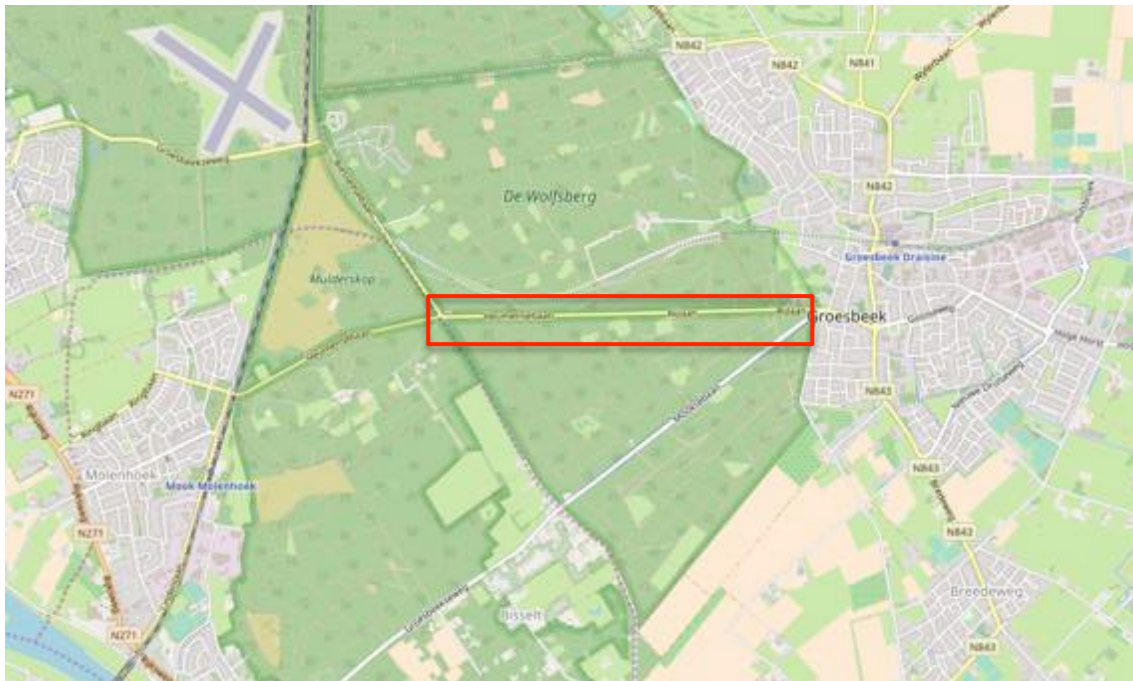
Het studiegebied heeft mogelijk betekenis als verblijfplaats voor vleermuizen (*Beschermingsregime Habitatrichtlijn*). Geadviseerd wordt om de betekenis van de te kappen bomen voor vleermuizen nader in beeld te brengen middels gericht onderzoek.

Het studiegebied heeft betekenis voor enkele beschermde soorten zoogdieren zoals de boomarter, steenarter en eekhoorn, soorten van *Beschermingsregime andere soorten*. Wanneer bomen met holtes gekapt moeten worden is aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van deze zoogdieren nodig. Inrichtingsmaatregelen zijn nodig voor de hazelworm. Deze conclusie wordt hieronder nader toegelicht.

Toelichting

Studiegebied

Het studiegebied ligt ten zuiden van de Rijlaan tussen Groesbeek en Molenhoek. De Rijlaan is een tweebaans autoweg met aan beide zijden fietsstroken. Het studiegebied voor het vrijliggende fietspad bevindt zich tussen de Mooksebaan en de Biesseltsebaan. De westgrens van het studiegebied is de gemeente- en provinciegrens. Het studiegebied ligt in het Groesbeekse bos en maakt onderdeel uit van het Gelders Natuurnetwerk (GNN, voorheen EHS). De globale ligging van het studiegebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 Ligging studiegebied (rood omkaderd) Rijlaan te Groesbeek. (ondergrond: Data by OpenStreetMap.org contributors under CC BY-SA 2.0 license).

Het studiegebied voor dit onderzoek bestaat uit een strook van 25 meter breed ten zuiden van de Rijlaan. Dit betreft een bosgebied op zandgrond met hoofdzakelijk beuken, grove den en douglasspar. Rond open plekken zijn ook soorten als zomereik en berk aanwezig. Langs de Rijlaan staat in een groot deel van het studiegebied een enkele of dubbele rij beukenbomen met een gemiddelde stamdiameter op borsthoogte van minder dan een meter. In de beuken zijn veel holtes aanwezig. Nabij hotel Wolfsberg staan in het studiegebied enkele grove dennen met spechtholtes. Op veel plaatsen ligt een dikke laag strooisel van beukenblad en ontbreekt ondergroei. Op andere plaatsen staan diverse soorten in de ondergroei zoals braam, klimop, grassen en opschot van diverse boomsoorten. Er zijn enkele open stukken in het studiegebied waar jonge bomen van grove den ontkiemd zijn. Er zijn geen poelen of greppels aanwezig in het studiegebied. Foto's van het studiegebied zijn opgenomen in de figuren 2 tot en met 5.

Figuur 2 Rijlaan van Groesbeek naar Molenhoek met het studiegebied (links).

Figuur 3 Open plek in het bos met jonge dennen opschot. Langs de bosrand zeker twee mierenhopen. De open plek ligt buiten het studiegebied, de overgang van bos naar openheid valt net binnen het studiegebied.

Figuur 4 Open plek net buiten en grenzend aan het studiegebied met jonge dennen.

Figuur 5 Verruigde open plek net buiten en grenzend aan het studiegebied.

Voorgenomen werkzaamheden

De gemeente Berg en Dal is voornemens een vrij liggend tweerichtingsfietspad aan te leggen ten zuiden van de Rijlaan. Langs het fietspad wordt geen verlichting of voorzieningen zoals bankjes en prullenbakken aangelegd. Het tracé met een lengte van ongeveer 2,10 km¹ wordt in het studiegebied aangelegd. De precieze ligging van het pad is nog niet bepaald. Het is de bedoeling zo veel mogelijk rekening te houden met de aanwezige natuurwaarden en zo min mogelijk bomen te kappen. Op basis van de informatie uit deze notitie en een nadere rondgang met een ecooloog en terreinbeheerders wordt de ligging bepaald.

Methodiek

Het studiegebied langs de Rijlaan te Groesbeek is op 14 november 2017 bezocht. Vanaf de grond zijn de stammen en boomkronen gecontroleerd op nesten, holen, spleten en scheuren. Door de vele takken en aanwezig blad waren niet alle holtes in bomen waarneembaar vanaf de grond. In het studiegebied is gezocht naar (resten van) groeiplaatsen van beschermde planten en sporen (o.a. uitwerpselen) en verblijfplaatsen van fauna. De NDFF is geraadpleegd om na te gaan of recent relevante waarnemingen in het studiegebied en omgeving daarvan zijn gemeld. Daarnaast zijn andere bronnen geraadpleegd die vermeld zijn in de bronnenlijst.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Wnb. Bij toepassing van de Wnb worden drie beschermingsregimes onderscheiden: *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*, *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* en *Beschermingsregime andere soorten*. Voor een aantal landelijk algemeen voorkomende soorten van het *Beschermingsregime andere soorten* heeft de provincie een vrijstelling van verbodsbepalingen verleend voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor vogels en soorten waarvoor geen vrijstelling geldt kan een ontheffing nodig zijn als de werkzaamheden leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb.

Functie van het studiegebied voor beschermde soorten

Het studiegebied is beoordeeld op betekenis voor de soortgroepen planten, amfibieën, reptielen, ongewervelden, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen en vogels. Voor beschermde soorten uit de soortgroep vissen ontbreekt geschikt leefgebied in het studiegebied. Deze soortgroepen worden in deze notitie niet verder behandeld. In de NDFF zijn geen relevante waarnemingen van beschermde soorten in het studiegebied gevonden.

Planten

In het studiegebied zijn bij het veldbezoek geen beschermde soorten planten aangetroffen. Buiten het studiegebied zijn in de NDFF waarnemingen bekend van akkerogentroost en grote leeuwenklauw, soorten van *Beschermingsregime andere soorten*. De groeiplaatsen bevinden zich bij de heide van Mulderskop en Mookerheide op ongeveer 500 meter afstand van het studiegebied. Geschikte groeiplaatsen voor deze eenjarige soorten van open plaatsen en akkers zijn binnen het studiegebied niet aangetroffen. Ook voor andere beschermde soorten planten van de Wnb ontbreken

geschikte groeiplaatsen. Op grond hiervan is beoordeeld dat het studiegebied geen betekenis heeft voor beschermde soorten planten.

Amfibieën

In het studiegebied zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde soorten amfibieën aangetroffen. Buiten het studiegebied zijn waarnemingen bekend van bruine kikker, alpenwatersalamander, kleine watersalamander, gewone pad en bastaardkikker. Deze soorten zijn gezien rond poelen en andere waterpartijen in de omgeving op ongeveer 400m afstand van het studiegebied. De genoemde amfibieën zijn allen soorten van *Beschermingsregime andere soorten*. Daar het studiegebied een droog gemengd bos is en voortplantingswateren zich op minimaal 400 meter bevinden is het studiegebied voor amfibieën niet van essentiële betekenis. Het is niet uitgesloten dat enkele exemplaren gewone pad en bruine kikker in het studiegebied aanwezig zijn. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen over land en zich ophouden op grote afstand van voortplantingswateren.

Reptielen

Het veldbezoek vond plaats tijdens de periode dat reptielen in winterrust zijn. In de NDFF zijn buiten het studiegebied, met name langs de oude spoorlijn ten noorden van de Rijlaan, waarnemingen bekend van gladde slang, zandhagedis (*Beschermingsregime Habitatrichtlijn*) en hazelworm (*Beschermingsregime overige soorten*). Voor gladde slang en zandhagedis ontbreekt het in het studiegebied aan voldoende open plekken waar zonlicht de bodem bereikt en waar de dieren kunnen opwarmen. Voor deze soorten heeft het studiegebied geen functie.

De hazelworm leeft in enigszins vochtige, met dichte lage vegetatie bedekte gebieden zoals bossen, bosranden en bermen (verspreidingsatlas.nl). Echter zijn ook open plekken nodig om op te warmen. Het studiegebied bestaat hoofdzakelijk uit dicht bos zonder dichte ondergroei. Op twee plaatsen grenzen kleine open plekken aan het studiegebied. De open plekken zijn geschikt als leefgebied voor hazelworm. Omdat de locaties een kleine oppervlakte hebben en geïsoleerd liggen in een gebied met schaduwrijk bos komt hier geen populatie hazelwormen voor. Een zwervende hazelworm uit de omgeving kan niet worden uitgesloten. Het studiegebied heeft geen betekenis voor andere beschermde soorten reptielen.

Ongewervelden

Uit het studiegebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten ongewervelden (NDFF). In het studiegebied zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde soorten ongewervelden aangetroffen. Langs de bosrand bij een open plek zijn twee koepelvormige nesten van rode bosmieren gezien (figuur 6). Rode bosmieren waren onder de Flora- en faunawet beschermd, maar sinds de invoering van de Wnb (per 1-1-2017) niet meer. Desondanks zijn bosmieren belangrijke dieren voor het boscysteem (bosmieren.nl).

Op korte afstand van het studiegebied zijn waarnemingen bekend van de bruine eikenpage, een soort van *Beschermingsregime andere soorten*. Deze vlinder is voor zijn levenscyclus afhankelijk van lage eikjes in combinatie met nectarplanten (vlinderstichting.nl). Een dergelijk biotoop is niet aanwezig in het studiegebied.

In de omgeving van Nijmegen komt de grootste keversoort van Nederland voor, het vliegend hert (*Lucanus cervus*). Het vliegend hert is een soort van *Beschermingsregime andere soorten*. Voor de ontwikkeling van haar larven is deze keversoort afhankelijk van door schimmels aangetast rottend eikenhout, zoals liggende stammen of achtergebleven stobben (eis-nederland.nl). Het studiegebied heeft geen functie voor het vliegend hert omdat (oude) eiken en dood eikenhout niet aanwezig zijn.

Figuur 6 Twee rode bosmierenhoppen langs de bosrand.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten grondgebonden zoogdieren of sporen daarvan waargenomen. In de NDFF staan waarnemingen van boommarter uit 2014 langs de Biesseltsebaan ter hoogte van de kruising met de Groesbeekseweg en ten zuiden van de Heumensebaan ter hoogte van de parkeerplaats bij de Mookerheide. Boommarters hebben hun verblijf met name in door zwarte specht uitgehakte holtes. Daarnaast gebruiken ze roofvogelhorsten en eekhoornnesten als schuilplaats of als eetplek (Twisk *et.al.*, 2010). Holtes van zwarte specht zijn mogelijk aanwezig in beuken langs de Rijlaan. In Nederland komen ongeveer 350 volwassen boommarters voor verdeelt over drie populaties waarvan de grootste op de Veluwe leeft. Buiten de drie grote populaties worden incidenteel boommarters gezien waarvan het onduidelijk is of de soort zich daar ook voortplant (zoogdiervereniging.nl). Het studiegebied ligt niet binnen het gebied van de drie grootste populaties (Broekhuizen *et.al.*, 2016). Hoewel de boommarter een cultuurvliedder is en het verkeer over de Rijlaan voor de nodige verstoring zorgt, is

gebruik van holtes in de buurt van wegen door boommarter niet uitgesloten (zie Twisk *et.al.*, 2010).

Waarnemingen van doodgereden steenmarters zijn bekend langs de Mooksebaan en Heumensebaan, buiten het studiegebied. Ook steenmarters kunnen holten in bomen gebruiken als verblijfplaats. De steenmarter komt in de omgeving van Groesbeek vrij algemeen voor (verspreidingsatlas.nl). Beide marterachtigen zijn soorten van *Beschermingsregime andere soorten*. De bomen met grotere holtes in het studiegebied kunnen geschikt zijn als verblijfplaats voor boom- of steenmarter.

Waarnemingen van andere grondgebonden zoogdieren in de omgeving van het studiegebied zijn de bosmuis, egel, eekhoorn, ree, haas en rosse woelmuis (NDFF). Dit zijn soorten van *Beschermingsregime andere soorten*. Tijdens het veldbezoek zijn takkennesten van eekhoorn in de bomen niet aangetroffen. Dieren kunnen eventueel in holten van bomen een verblijfplaats gebruiken. Sporen zoals kaal gegeten dennenappels of sparrenkegels zijn niet gezien. Op basis van het eenmalig veldbezoek kan een functie van het studiegebied voor eekhoorn niet worden uitgesloten. Door de open bosstructuur en afwezigheid van ondergroei en grazige vegetatie is het studiegebied ongeschikt voor ree en haas. Bovendien is de Rijlaan een drukke weg die voor de nodige verstoring zorgt. Daarbij zijn zowel ree als haas zeer mobiele soorten met een groot leefgebied en vormt het studiegebied geen essentieel leefgebied. Het studiegebied is geschikt leefgebied voor bosmuis, egel en rosse woelmuis.

Waarnemingen van das en wild zwijn zijn bekend tussen 2006 tot 2009 in de omgeving van het studiegebied zoals de oude spoorbaan en de Mookerheide. Beide soorten (*Beschermingsregime andere soorten*) hebben een groot leefgebied. Wild zwijn mag alleen voorkomen in aangewezen leefgebieden zoals de Veluwe en Meinweg. Daarbuiten worden zwijnen afgeschoten. Wilde zwijnen hebben geen vaste rust- of verblijfplaats en zullen alleen zwervend het studiegebied bezoeken.

Dassen daarentegen hebben een burcht waar zij jaarrond in verblijven. Dassen foerageren tot twee kilometer rond de burcht in een afwisselend landschap van bos, akker- en weidegebied (Twisk *et.al.*, 2010). Burchten of sporen van dassen zijn niet gezien tijdens het veldbezoek. Een verblijfplaats van dassen is gemeld bij Bisselt, 2 km ten zuiden van het studiegebied (NDFF). Om in het studiegebied te komen moet de das meerdere wegen oversteken. Door de grote afstand tot de burcht en afwezigheid van afwisselend landschap vormt het studiegebied geen essentieel leefgebied voor de das.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is gelet op holtes in bomen en scheuren in de bast. Deze zijn in diverse bomen, met name beuken en enkele dennen, gezien. De bomen kunnen een functie hebben als paarverblijfplaats voor boombewonende soorten vleermuizen. Voorbeelden hiervan zijn de ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, bosvleermuis, watervleermuis en franjestaart, allen soorten van *Beschermingsregime Habitatrichtlijn*. Waarnemingen van gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en franjestaart zijn bekend rond de Mooksebaan, ook bevindt zich daar een overwinteringslocatie. Van de andere boombewonende soorten zijn geen waarnemingen bekend (NDFF, Broekhuizen *et.al.*, 2016). De holtes in de bomen kunnen

betekenis hebben als kraam-, zomer- paar- of winterverblijfplaats voor boombewonende soorten vleermuizen.

Het studiegebied als geheel kan gebruikt worden als foerageergebied of vliegroute. De watervleermuis bijvoorbeeld foerageert graag boven of nabij paden tot wel 10 kilometer vanaf hun verblijfplaats. De afwisseling van de bomen met open plekken, lijn structuur van de Rijlaan zonder straatverlichting is aantrekkelijk foerageergebied. Het studiegebied vormt een klein onderdeel van een groot bosgebied. Het studiegebied vormt geen essentieel foerageergebied of vliegroute voor vleermuizen.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats¹

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van vogels met jaarrond beschermde nestplaats waargenomen. Inspectie van de loofbomen op nesten was goed mogelijk op het moment van het veldbezoek. In naaldbomen was het zoeken naar nesten niet goed mogelijk. In een hoge beuk langs de Rijlaan is een takkennest van Vlaamse gaai aangetroffen (bijlage 1, figuur 7). In een grove den een heksebezemachtige vergroeiing gevonden (geen nest; bijlage 1, figuur 8). In de NDFF zijn vooral rond Mulderskop waarnemingen bekend van buizerd, boomvalk en sperwer. Van de boomvalk is een vastgesteld territorium gemeld bij Mulderskop. Het oppervlak naaldbos in het studiegebied is beperkt en ook nog te open van structuur voor sperwer. Voor ransuil is in het studiegebied geschikt broedbiotoop aanwezig. Op basis van dit eenmalig veldbezoek zijn nestplaatsen van soorten met jaarrond beschermd nest in of nabij het studiegebied niet uit te sluiten.

Effecten van de ingreep en te treffen maatregelen

Planten

Het studiegebied heeft momenteel geen functie voor beschermde soorten planten. Effecten op beschermde soorten planten zijn uitgesloten.

Amfibieën

De functie van het studiegebied voor amfibieën is zeer beperkt. Mogelijk zijn enkele gewone padden of bruine kikkers aanwezig. De ingreep betreft een beperkte oppervlakte van het studiegebied en in de omgeving is ruim voldoende alternatief biotoop aanwezig. Effecten zijn daarom uitgesloten.

Reptielen

In het studiegebied zijn twee open plaatsen aanwezig waar de hazelworm voor kan komen. Bij de open plaatsen kunnen dieren op het pad gaan liggen of deze oversteken en gedood worden. Passende inrichtingsmaatregelen kunnen dit voorkomen. Effecten op andere beschermde soorten reptielen zijn uitgesloten.

Ongewervelden

Het studiegebied heeft geen geschikt leefgebied voor beschermde soorten ongewervelden zoals de bruine eikenpage en het vliegend hert (*Lucanus cervus*). Bij de

¹ Op grond van door het voormalige ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

aanleg van het fietspad kunnen de koepelvormige nesten van bosmieren (niet beschermd) beschadigt of vernield worden.

Grondgebonden zoogdieren

Bomen met (specht)holtes in het studiegebied kunnen een functie hebben voor de boommarter en steenmarter. Wanneer bomen met potentiële verblijfplaatsen blijven staan is geen sprake van aantasting van verblijfplaatsen. Indien bomen met grote holtes gekapt moeten worden is inspectie vooraf noodzakelijk. Omdat de aanleg van het fietspad kan zorgen voor verstoring is het nodig daarbij rekening te houden in de planning van de werkzaamheden. In de gebruiksfase kan het fietspad langs een bewoonde boom ook voor verstoring zorgen. Daarom wordt bij het uitzetten van de route bij voorkeur enige afstand gehouden tot potentiële bomen. Het risico op verkeersslachtoffers onder marters na de ingreep blijft gelijk aan de huidige situatie.

De spechtholtes kunnen eveneens gebruikt worden als verblijfplaats door eekhoorns. Hoewel geen sporen of takkennesten gezien zijn is de aanwezigheid van eekhoorn in het studiegebied niet uitgesloten. Voorafgaand aan de kap van bomen met spechtholtes moeten deze worden gecontroleerd op sporen van gebruik door eekhoorn.

Verblijfplaatsen van dassen zijn niet aanwezig in het studiegebied. Ook vormt het studiegebied geen essentieel leefgebied voor das en wild zwijn. Effecten op deze soorten zijn uitgesloten.

Bij de aanleg van het fietspad kunnen verblijfplaatsen van bosmuis, egel en rosse woelmuis vernield en dieren gedood worden. Dit is een overtreding van Wnb art. 3.10 lid 1a en b. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Tijdens uitvoering van de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met de egel (zie: maatregelen bij uitvoering van de ingreep).

Vleermuizen

Het studiegebied maakt onderdeel uit van een groot bosgebied. De kap kan zorgen voor meer variatie in bosstructuur wat een positief effect kan hebben voor foeragerende vleermuizen. Verlichting wordt niet geplaatst waardoor negatieve effecten op de betekenis van het studiegebied als foerageergebied of vliegroute voor vleermuizen zijn uitgesloten.

De bomen met (specht)holtes en/of loszittende bast kunnen betekenis hebben voor boombewonende vleermuizen zoals de ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, bosvleermuis, watervleermuis en franjestaart. Het gaat om een potentiële functie als kraam-, zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen. Het verwijderen van bomen met functionele holtes zorgt voor het vernielen van verblijfplaatsen van vleermuizen en mogelijk het doden van dieren. Dit is een overtreding van Wnb art. 3.5 lid 1 en 4.

Als alle bomen met potentiële verblijfplaatsen behouden blijven zijn effecten uitgesloten. Het is belangrijk dat ook de bomen rondom de boom met verblijfplaatsen behouden blijven om de functie voor vleermuizen te behouden.

In het geval bomen met holten worden gekapt of de bomen rondom vleermuisbomen worden gekapt of gesnoeid is nader onderzoek nodig naar de functie van deze bomen voor vleermuizen. Met de resultaten van dit onderzoek kunnen mitigerende en

compenserende maatregelen worden bepaald en vastgesteld of een ontheffing van de Wnb nodig is voor het project (zie aanvullend onderzoek).

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

Bij de kap van bomen voor de aanleg van het fietspad kunnen jaarrond beschermde nesten vernietigd worden. De aanlegwerkzaamheden en het gebruik van het fietspad kunnen verstorende effecten veroorzaken op broedende vogels. Geadviseerd wordt de functie van het studiegebied voor vogels met jaarrond beschermde nesten nader te onderzoeken.

Voor algemeen voorkomende soorten vogels zoals hollenbroeders en andere bosvogels zijn de bomen geschikt broedbiotoop. Voor deze soorten kan worden volstaan met het kappen buiten het broedseizoen om verstoring van broedende vogels te voorkomen.

Aanvullend onderzoek

- Wanneer bomen gekapt worden voor de aanleg van het fietspad moet in kaart gebracht worden of jaarrond beschermde nestplaatsen in het studiegebied en aangrenzende bomen aanwezig zijn. Dit onderzoek moet met name gericht worden op sperwer, buizerd en ransuil en bestaat uit verschillende onderzoeksronden in de periode maart tot en met juni.
- Als er bomen moeten worden gekapt met potentiële verblijfplaatsen van boom- en steenmarter en eekhoorn is inspectie nodig van de betreffende holten. De holten worden met een endoscoop gecontroleerd op sporen van dieren (uitwerpselen, prooiresten, krabsporen). De inspectie kan het gehele jaar plaatsvinden. Afhankelijk van hoogte van de holte en type boom wordt de boom beklommen of er wordt gewerkt met een ladder of hoogwerker.
- Aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is nodig als bomen met potentiële verblijfplaatsen gekapt of grotendeels vrijgesteld moeten worden. Houd bij het bepalen van de te kappen bomen rekening met het toekomstig gebruik (veiligheid van de fietsers). In de winter kunnen holtes geïnspecteerd worden met een endoscoop om een functie als winterverblijfplaats vast te stellen. De beste periode hiervoor is tussen 1 december en 1 april.
Een functie van de holtes als kraam-, paar- en zomerverblijfplaats kan met een endoscoop inspectie niet worden uitgesloten omdat (mest)sporen snel verdwijnen. Wel kan een inspectie met endoscoop de geschiktheid van holten als verblijfplaats duidelijk maken. Voor het uitsluiten van een functie van bomen met holten als zomer-, kraam- en paarverblijven is onderzoek volgens het vleermuisprotocol noodzakelijk. Dit onderzoek bestaat uit 6 rondes in de periode mei t/m september.

Maatregelen bij uitvoering van de ingreep

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden worden de volgende maatregelen geadviseerd:

- Het studiegebied is geschikt als broedbiotoop voor algemeen voorkomende vogelsoorten uit bosgebied zoals boomklever, boomkruiper, mezen en vink. Het verstoren en vernietigen van vogelnesten die in gebruik zijn moet voorkomen worden om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Dit kan door het rooien van beplanting en (voorbereidende) bouwwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te

voeren. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de natuurwetgeving geen standaard periode gehanteerd. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet voor het broedseizoen rekening gehouden worden met de periode half maart tot september.

- Maak het gebied in oktober ongeschikt voor egels. Dit is buiten de kwetsbare periode en voordat ze in winterslaap gaan. Werk daarbij één kant op, bij voorkeur van noord naar zuid zodat eventueel aanwezige kleine zoogdieren kunnen ontkomen.
- Werk buiten de voortplantingsperiode voor boom- en steenmarter (maart t/m augustus).

Bronnenlijst

Twisk, P., A. van Diepenbeek & J.P. Bekker, 2010. Veldgids Europese zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys (red.), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. - Natuur van Nederlands 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden

www.bosmieren.nl (16-11-2017)

www.eis-nederland.nl/vliegendhert (16-11-2017)

<https://gldanders.planoview.nl/planoview/> (16-11-2017)

ndff-ecogrid.nl (16-11-2017)

www.verspreidingsatlas.nl (16-11-2017)

www.vlinderstichting.nl (22-11-2017)

www.zoogdiervereniging.nl (22-11-2017)

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met Gerlof Hoefsloot.

Akkoord voor uitgave: Kwaliteitscontrole
ir. E.J.F. de Boer

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Berg en Dal

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001: 2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg bv
Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl

Bijlage 1 Foto's bomen studiegebied

Figuur 7 Nest van Vlaamse gaai in beuken langs de Rijlaan.

Figuur 8 Heksebezemachtige vergroeiing in grove den.